

«*Les jueries medievals tarragonines*», de Gabriel Secall i Güell.
Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1983.

per Francesc Cortiella i Òdena

Quan la lectura d'un llibre de més de sis-centes pàgines no implica, en cap moment, un afebliment de l'interès de l'estudiós més o menys introduït en el tema objecte de la investigació, se li pot ja adjudicar, d'entrada, un mereixement ben notori. *Les jueries medievals tarragonines* de Gabriel Secall i Güell és una obra que aconsegueix mantenir sempre viva aquella primera curiositat que hom tenia quan es decidí d'iniciar el recorregut de les seves pàgines.

Secall ja s'havia donat a conèixer com a bon i infatigable investigador de les vicissituds del poble jueu a les comarques tarragonines en molts altres treballs anteriors. Aquesta obra que ara ens presenta aporta moltes de les conclusions obtingudes en aquests treballs ja publicats, així com moltes altres notícies que són completament inèdites. Algunes de les dades que ens ofereix són d'un interès encara més remarcable, perquè es tracta de petites informacions locals, la majoria molt puntuals, que si bé d'una manera aïllada no tindrien cap més importància que la de constituir una simple notícia, fins i tot anecdòtica, aquí formen part d'un conjunt que permet oferir-nos una visió molt més àmplia de la panoràmica del món jueu tarragoní medieval.

Després d'un capítol introductori dedicat a algunes qüestions generals de la situació dels jueus a Catalunya i més concretament a les comarques tarragoni-

nes, es desgranen deu capítols que fan referència a la jueria de Tortosa i la seva col·lecta (Flix, Móra d'Ebre, Batea, Gandesa, Ulldecona i Xerta), a les aljames de Falset, Tarragona, Valls, l'Aleixar, Montblanc i Santa Coloma de Queralt, a la jueria d'Alcover i als jueus de Cabra, el Pla de Santa Maria, la Riba, Vilardona, Vallmoll, Vilaplana, Alforja, Reus, Prades, la Selva, l'Espluga de Francolí i Sarraí. No hi ha una veritable unitat esquemàtica pel fet que aquestes monografies locals no poden presentar la mateixa estructura, ja que l'autor s'ha vist moltes vegades limitat en el seu propòsit per la manca d'una suficient documentació, però aquesta és una realitat que tot historiador, desgraciadament amb massa freqüència, es veu obligat a constatar. Malgrat això, i com ja hem dit anteriorment, la gran quantitat de dades que se'ns ofereix permet aclarir algunes incògnites i endinsar-se una mica més en aquest aspecte socio-econòmic concret de la nostra història, encara potser no analitzat amb prou objectivitat ni amb l'acurada intensitat i profunditat que el tema mereix.

Els altres capítols fan referència a la demografia, als costums, a la medicina jueva, als fets del 1391, a les relacions entre els conversos i la Inquisició i a l'expulsió dels jueus, l'any 1492, pels anomenats Reis Catòlics. També es dedica un ampli capítol a relacionar les famílies jueves de les comarques tarragoni-

nes, amb els arbres genealògics de les famílies més singulars, com varen ésser els Caps, els Brunell, els Ravaya i els Satorra. Tal vegada si algun retret podríem fer a Secall és que ens hauria agradat que el capítol de la demografia tingués també en consideració els trets generals demogràfics de l'època i no considerés el cas jueu com un fet completament aïllat del context del país en el qual era immers, malgrat les seves característiques especials i singulars.

El text es completa amb una interessant aportació documental (quaranta-vuit documents), un apèndix antroponímico-toponímic i una bibliografia sobre els jueus tarragonins. Un bon nombre de fotografies i de plànols dels barris jueus (la majoria obra del propi autor) enri-

queixen el conjunt de l'obra que presenta un aspecte ben primmirat. Una petita observació a fer és que hauria estat més pràctic al lector que les notes es presentessin a peu de pàgina i no al final de cada capítol.

En resum podem dir que es tracta d'un estudi ben elaborat i que constitueix una bona aportació no sols al coneixement dels nostres jueus en particular, sinó que al mateix temps ens ajuda a tenir una visió més completa de la nostra història en general. Creiem que és sobretot a partir de l'estudi d'aquestes monografies quan hom pot entendre una mica més el curs dels grans esdeveniments que un poble ha protagonitzat al llarg dels anys.